

СЛУЧАК

УДК 657:630:004

Наталія Анатоліївна
natalyasl@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ
УМОВАХ

THE FORESTRY ENTERPRISES ACCOUNTING SYSTEM INFORMATION
SUPPLY IN THE MODERN CONDITIONS

кандидат економічних наук,
викладач, Березнівський
лісотехнічний коледж
НУВГП

Стаття присвячена питанням удосконалення інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку лісогосподарських підприємств. В статті обґрунтовано доцільність інтеграції даних виробничих підрозділів і бухгалтерії та можливість використання в системі обліку даних ГІС-технологій.

Статья посвящена вопросам усовершенствования информационного обеспечения системы бухгалтерского учета лесохозяйственных предприятий. В статье обосновано целесообразность интеграции данных производственных подразделений и бухгалтерии, а также возможность использования в системе учета данных ГИС-технологий.

The ways of improvement of forestry enterprises accounting system information supply are considered. The necessity of integration of enterprises' subdivision and accounting data is proved. The possibility of use of GIS-technologies in accounting system is motivated.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, система обліку, лісові ресурси, ГІС

Ключевые слова: информационное обеспечение, система учета, лесные ресурсы, ГИС

Keywords: information supply, accounting, forest resources, GIS

ВСТУП

Ліс є основним компонентом біосфери. Лісові насадження відіграють важливу роль у забезпеченні засобів до існування і якості життя людей, забезпечуючи можливість для отримання доходу, підтримуючи продуктивність сільського господарства, продовольчу безпеку і харчування, забезпечуючи адекватне постачання чистою водою, доступних і надійних джерел поновлювальної енергії на основі лісової продукції [1, с.13].

Зростання ролі лісів викликали потребу переглянути та доповнити інформаційну складову системи бухобліку на підприємствах лісової галузі.

Питання інформаційного забезпечення системи бухобліку, контролю, аналізу у свій час розглядали В.П. Завгородній, Ф.Ф. Бутинець, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, С.В. Івахненко, С.М. Петренко та інші. В працях цих авторів висвітлюються питання особливостей обліку біологічних активів, склад та структура інформаційного забезпечення обліку та внутрішнього контролю господарських систем. Незважаючи на значні наукові та практичні доробки вітчизняних науковців-економістів, залишається ще багато проблемних питань, які потребують детального вивчення й опрацювання. Особливості ведення лісового господарства зумовлюють необхідність з'ясування змісту, призначення і порядку формування інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку лісогосподарських підприємств.

МЕТА РОБОТИ полягає в обґрунтуванні можливості формування інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку шляхом інтеграції інформаційних баз виробничого та облікового характеру.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти.

При проведенні дослідження використано методи порівняння, індукції і дедукції при визначенні змісту інформаційного забезпечення та можливості його формування із використанням атрибутивних даних ГІС-технологій.

РЕЗУЛЬТАТИ

Лісове господарство поряд із сільським є унікальним, оскільки на відміну від інших виробництв, не лише переробляє та видозмінює існуючі речовини, а завдяки природним процесам створює нові. Однією із характеристик лісових насаджень поряд із запасом деревини є приріст деревостанів. Приріст забезпечується завдяки кількісним і якісним змінам лісів, тобто завдяки біологічним перетворенням.

Відповідно до ПСБО 30 "Біологічні активи", біологічний актив - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб

економічні вигоди [2]. Водночас додаток до згаданого положення до складу довгострокових біологічних активів рослинництва включає дерева в лісі (лісовий масив). Обмеження визначення біологічних активів лише тими, що дають сільськогосподарську продукцію, не змінює сутності лісових ресурсів, що не дають сільськогосподарську продукцію, але мають всі ознаки біологічних активів. Тому при формуванні інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку лісгосподарських підприємств необхідно забезпечити облік таких активів.

Економічні вигоди підприємства лісового господарства отримують від реалізації сировинних ресурсів деревного і недеревного походження. Максимальну їх кількість можна отримати при комплексному використанні лісів. Зараз основна увага приділяється, насамперед, заготівлі деревини. Але при раціональному підході до ведення лісового господарства значні надходження можна отримати і від використання недеревних ресурсів (побічне лісокористування, допоміжні і супутні галузі лісового господарства, мисливство). У будь-якому випадку для оцінки стану і використання лісів необхідно мати належним чином зібрану, збережену, опрацьовану та надану інформацію. Це висуває нові вимоги до змісту, призначення, порядку організації і формування інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку лісгосподарських підприємств.

Термін інформаційне забезпечення розглядають з двох позицій: як інформацію, яка зберігається в базах даних та використовується в процесі управління, та як сукупність рішень щодо організації та форм такої інформації. Перший підхід характерний для користувачів інформації і саме тому він насамперед нас цікавитиме.

Володіння достовірною та актуальною інформацією поряд з умінням ефективно використовувати адекватні методи її збору, обробки і представлення сприяють успішній діяльності підприємства. Удосконалення обліково-економічної інформації треба розглядати у контексті інтеграції різних її видів і форм представлення, здатних задовільнити запити всіх учасників ринку за допомогою розроблених алгоритмів інтеграції (диференціації) інформаційних потоків [3, с.182].

Найбільш загальне визначення інтеграції передбачає об'єднання і координацію різних частин цілісної системи. Інтеграція в рамках системи, що склалася, веде до підвищення рівня її цілісності та організованості [4, с.210].

Структурні підрозділи лісгосподарських підприємств організаційно є цілісною системою. Автоматизація функцій збору, передачі, збереження та обробки інформації дозволяє інтегрувати й інформаційні складові. Інтеграція обліково-економічної інформації з іншими її видами, які виникають та фіксуються у виробничих підрозділах, дозволить сформувати інформацію необхідної місткості для вирішення задач управління.

Лісгосподарські підприємства України здійснюють бухгалтерський облік з використанням програми "Управління лісгосподарським підприємством

України" на базі програмних продуктів 1С:Підприємство версії 8.2. З 2013 року вони запровадили електронний облік деревини [5, с.8]. Це дозволяє оперативно отримувати інформацію щодо обсягів заготовленої та реалізованої лісопродукції (як в натуральному, так і у вартісному вимірниках). Тобто система бухгалтерського обліку отримує і використовує інформацію з виробництва в режимі реального часу. Але процес заготівлі деревини заключний у витратному ланцюжку "лісовирощування-лісозаготівля". Наявність інформації лише про заготовлену лісопродукцію не дозволяє користувачам оцінити справжню вартість та потенціал лісгосподарського підприємства. Не можна ставити знак рівності при оцінці державного підприємства лісового господарства Полісся і Сепової зони.

Для отримання цілісної картини, економічної оптимізації лісопромислової діяльності система бухгалтерського обліку лісгосподарських підприємств повинна містити інформацію не лише про обсяги заготовленої деревини, а й про склад деревостанів, їх приріст, запас деревини та інше. Отримати таку інформацію можна застосовуючи при веденні лісового господарства географічні інформаційні системи (ГІС). Вони дозволяють сформувати детальну інформацію про наявний деревостан. В Україні з 2005 року впроваджують ГІС-технологію Field-Map. Дана технологія дає змогу під час польових робіт поєднувати в єдиному технологічному процесі формування атрибутивної та картографічної інформації про природно-антропогенні об'єкти, автоматизує процедури проведення вимірювань натурних показників, забезпечує контроль повноти й достовірності зібраної інформації, формує реляційні бази даних у польовому комп'ютері, відображає об'єкти на електронній карті польового комп'ютера. Важливим напрямком застосування технології Field-Map є кількісна та якісна оцінка лісових ресурсів. При потребі можливе врахування підліску, трав'яного та приземного ярусу. Це дозволяє максимально повно враховувати сировинний потенціал лісів (тобто враховувати не лише запас деревостану, а й наявні ягідники, посіви лікарських рослин, деревні породи, придатні для збору соку, дикорослих плодів, наявність у підліску ліщини, грибного міцелію та інше).

При інтеграції бази даних лісгосподарського відділу і бухгалтерії стає можливим врахування атрибутивної інформації ГІС в системі бухгалтерського обліку. Причому така інформація максимально точно відображатиме реальний стан справ у лісових насадженнях.

При виборі методів економічної оцінки природних ресурсів (а на думку ряду авторів економічній (грошовій) оцінці підлягають землі лісового фонду, лісові насадження, недеревні рослинні ресурси, соціальні й екологічні функції лісу, причому економічна оцінка повинна здійснюватись за домінуючою ознакою [6, с.39]) наявну інформацію про кількісний стан лісових ресурсів можна перевести у вартісний вираз. Це дозволить реально оцінити не лише сировинні ресурси, вилучені з природного середовища, а й потенціал

лісогосподарського підприємства з врахуванням породної та вікової структури деревостану, наявності дикорослих фруктових дерев, ягідників, насаджень лікарських рослин та інше.

ВИСНОВКИ

Лісові ресурси мають всі ознаки біологічних активів, що зумовлює необхідність їх обліку.

Впровадження у практику ведення лісового господарства ГІС-технологій дозволяє організувати облік сировинних ресурсів у кількісному і вартісному вимірниках.

Інтеграція баз даних виробничих підрозділів лісогосподарських підприємств та бухгалтерії дозволить врахувати в системі обліку не лише вилучені з природного середовища, а й наявні у господарства лісові ресурси.

Список використаних джерел

1. Зібцев С. Світові тенденції в управлінні лісами та використанні продуктів лісу / Сергій Зібцев // Лісовий і мисливський журнал. – 2015, №1 – с. 12-15.

2. П(С)БО 30 “Біологічні активи” [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>

3. Петренко С.М. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем: Монографія / Петренко С.М.- Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. – 290 с.

4. Философский энциклопедический словарь / [Гл.редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов]. – М.: Сов. Энциклопедия, 1983.– 840с.

5. Зозуля Т. Нова модель господарювання / Тетяна Зозуля // Лісовий і мисливський журнал. – 2014, №1 – с. 8-9.

6. Коваль Я.В. Економічна (грошова) оцінка природних ресурсів лісового фонду України: теорія, методологія, методика / Ярослав Васильович Коваль, Ірина Ярославівна Антоненко. – К.: РВПС України НАН України, 2004, - 163 с.